

մէջ. տուն բերուած են, սակայն նորա կախարդուած շինելով խոյս տուած են շուտաներու մէջ:

Արդ այս անցիկը որչափ որ այս գիշեր շուտաներու սպառնիչ ձիրաններէն ազատուած են, սակայն դարձեալ անքուն հսկելու ստիպուած են. մտահոգութեան մէջ են, մի գուցէ դովաթն ընդքա՞ծ ու գայած է, շուտաներու հետ դուրս ելած է: Տնեցիներէն քանին մտնեցան դռան, սկսան ուշադրութիւն դարձնել դրսէն եկած ձայներուն, գուշակել թէ շուտո՞ր թէ դովաթի ձայնն է. ամենափոքր ձայնի ինչ ինչ մեկնութիւններ տրուեցաւ. — այս այն ինչ ձայներն շուտո՞ր ձայներն են, որք կանի՞ծ են շուտահամներն, այս ինչ ձայներն ևս շուտո՞ր երեխայոց ձայներն են, որք ցրտէն և անթութեանէն կուլան և կը ստանան ու անկուտան:

Շուտաներն պահ մի իրենց դուռը, պահ մի երգիսի շուրջն կանգնած՝ հարիւրաւոր հնարներ բանցնելէ յետոյ յոյսերնին կտրած կը մերձենան ուրիշ գոններ, նոյն անցողոց բարեկամաց և ազգակա՜նաց նման ձայներ կը հանեն, որպէս զի տնէն մի մարդ դուրս հանեն, կամ նոյն տան աղջկայ սիրահարի ձայնի նման ձայն կը հանեն. իսկ եթէ երիտասարդ կայ նոյն տունը, նորա նշանածի ձայնի նման ձայն կտայ, որ երիտասարդն ձայնը առածին պէս քնթաթախ դուրս կը վազէ, որով կամ շուտաներէ կը գերուի և կամ շուտաներն դադը աւրուած գտնելով խմբովն ներս կը խոժեն:

Այն աղջիկն կամ այն երիտասարդն որ չափազանց սիրոյ կրակին մէջ կը բորբոքին, անհեռատեսութեամբ փոխանակ իրենց սիրահարին՝ իրենց առջև կանգնող և սիրահարին նմանող շուտանի վիզը կը փաթթուի, դադը կաւորուի, շուտաներն ներս կը խոժեն, պատճառ կը լինին իրենց տան դժբաղդութեան:

Յուսահատ շուտաներն երբ ներս խոժեն, կըռիւ կը բանան դովաթին դէմ, կարտաքսեն զդովաթ, որ և կը մեկնի տանելով իւր հետ տանը բարաթը և հարստութիւնը, որով անպզոյշ սիրահարն պատճառ կը լինի այս դժբաղդութեան:

Այն դովաթն որ այս կամ այն շուտահանի անպզոյշ վարձուքով արտաքսուած էր և կամ ինք ընդքա՞ծ հեռացած էր. կրկին կը վերադառնայ այն տունը, ուստի հեռացած էր, ձայն կը ձգէ, կը խնդրէ ներս ընդունուիլ, Տնեցիք այս ձայնին հաւատարմութիւն չընծայեցին:

— «Ի՞նչ շուտո՞ր իս, ասացին, էդ յըմալ զըստու կէներս որ միջի խափիս, ներս մտնա՞ս»:

— Ի՞նչ ընծի գինս կասէ դովաթն, ես ձեր տան դովաթն եմ, ես Գուշկան, Ըէկոյի և այլն, մտորին մէջ կը կենայի, յըմն գաի ես ճրագ կ'առնեմ՝ մէկնելու յիմցուցածիմ, որ յելլան տաւարներուն դարման տան:

— Գնա մեր դռնից, կը պատասխանեն ներսէն, քիչ չմտորի՞նք օր դաս, գուշուտո՞ր իս յըմալ կենես օր միջի խափես:

Դովաթն առանց երկար խնդրելու՝ հեռացաւ, գիւղի մէջ սկսաւ որոնել այնպիսի տուն, մի որ զինք սիրով ընդունի:

Յանկարծ գտաւ մի գուռ, որ բաց էր՝ այս տան տէրը տարիներէ ի վեր աղքատութեան մէջ կը տոչորուէր, իւր տանը բան չկար, քաջութեամբ դռներն բացած՝ կ'ապասէր դովաթին, վասն զի այստեղ շուտաներու համար ապրուստ չկար որ ներս խոժէին:

Դովաթն բարե տուաւ, մտաւ ներս իւր հարստութեամբ տեղաւորուեցաւ մտորի վերին ծայրը: Տան տէրը դուռը յանկարծ գոցեց, որպէս զի շուտաներն ներս չխոժեն:

Տան տէրը առաւօտ շուտ դարձեցաւ, ինք զինք հարստութեան մէջ գտաւ:

Ի՞նչ տեսած կամ լսած կը լինիք հարսներն ու աղջիկներն որպէս փոքրիկ քոյկներ կը կարեն, գունաւոր թելերով կը նշուեն, Տեառնդառաջի երեխայան եկեղեցիէն վառած տուն բերուած մամուլ այդ շուտո՞ր քոյկներն կը վառեն, ծուխը կը շնչեն, մոխիրն ևս ջրի մէջ խառնելով կը խմեն, որպէս զի կոխան չլինին, գերի չտարուին, շուտաներէ չխափուին:

Այն մի քնած միջոցին դրսէն կը լսէ իր մարդու ձայն, կելլայ դուռը, կուժը առնելով մարդուն կը հետևի, կինը երբ աղբիւրի վերայ կուժը պիտի լեցնէր «Յիսուս, Բիստոս» կասէ, կը տեսնէ իւր մարդը կարծածը փոքրանալով մի սև կծիկ կը լինի, կասէ — «այ Իստոս, Բիստոսը աչքդ մտնայ» կաներ ընդմեջնայ:

Այնը նոր կղզայ որ շուտէ խարուած է, տուն կը վերադառնայ, մարդը անկողնոյն մէջ կը գտնէ, որ կը հարցնէ կնոջն նորա ուր գնայն, կինը կը պատմէ եղածն:

Այս տեսակ պատմութիւններ հազարաւոր կան:

Ս. ԱՅԵԿՈՒՆԻՍ.

ՄԱՆՐԱԲԱՆԱԳԻՐ:

ԱՇԽԱՏԱՆԱԳՐԱԿԱՆ

Աշխատօրէն աւանդափոքը հասարակապետութիւնը — Սարգիսի կողմէ 12 հազարամետր հետու գտնուած Տաւուրա անունով մի կղզի, որի վերայ է աշխարհիս ամենափոքը տէրութիւնը: Այս կղզին միայն 2 հազարամետր լայնութիւն ունի եւ 35 քմակն: Տաւուրան անկախ հրատարակուեցաւ 1856 թուին եւ թագաւորական գահը բարձրացաւ Բարդուղիմէոս ընտանեցի անդամներից մէկը: Այս թագաւորն իշխեց քաղաքատեղի կերպիւ 46 տարի եւ մեռաւ 1882 թ. մայիս ամսին: Մահուանից առաջ այս թագաւորը ցանկութիւն յայտնեց, որ ոչ ոք իրեն չյաջորդէ եւ կղզու վերայ հասարակապետութիւն լինի, Կարլոս թագաւորը, այս էր Տաւուրի միապետի անունը, ու միայն ժառանգ չունէր, այլ նաեւ չեղաւ մէկը, որ ժառանգէ կամենար նրան, ուստի կղզին 1886 թ. հասարակապետութիւն հրատարակեց: Այս կղզու սահմանադրութիւնն ամենից ազատամիտն է, որա շնորհիւ կանայք էլ ձայն ունեն ընտրութեանց մէջ: Հասարակապետութեան նախագահն ընտրուած 6 տարով: Նշանաւոր է այն, որ պաշտօնանման, ա-

1. Մեղեմին գիշերը, կասն Խաղաղութիւն կողմ:

2. Բագրեւանդայ հայ ժողովուրդն մեծաւ մասամբ եկւորներն են, սոցա մէջ Եւրոպի աւանդապահ ամենից անկի Պուլանիայ ժողովուրդն է, ընկններն այժմ թերահաւատ են, դեռ կը ծաղրեն Ջըն, որ գոմի մէջ արձակուած հորթն շուտ կարծած դուրս արած է, հետեւեալ օր տեսած են գայլերն կերած են, քանի քանի այսպիսի դէպքեր կը յիշեն, կը ծաղրեն:

ոսանց ողմկին: Խոսակական կառավարութիւնը 1887 թ. ծա-
նալիւ է պաշտօնապէս: Տաւոթի հասարակապետու-
թիւնը:

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱՆՆԵՐ

Յայտնի է արդէն, որ Փրանսիայի ժողովուրդը նուա-
զում է հետզհետէ: այս հանգամանքը վերջերս մեծ քաղաք-
ների վիճակագրութեամբ եւս հաստատուն է:

Փարիզում 1890 թ. նորածինների թիւը եղել է .	31,709.
— նոյն թ. մեռածների	31,566.
Լիոնում	7,474.
—	9,852.
Մարսելում	40,134.
—	42,970.
Բորդոյում	4,810.
—	5,620.
Տուլուզում	2,439.
—	4,119.
Նանզում	2,250.
—	5,189.
Ս. Լտիւն	5,059.
—	5,562.
Ռուանում	2,350.
—	3,341.

Երկու քաղաքում միայն նորածինների թիւը մեծ է
մեռածների թուից, Լիոնը 5,577 նորածին է եղել, իսկ
5,067 մեռող, Կարում 5,579 նորածին 5,608 մեռող:

Փրանսիայի հինգ հազարից վեր բնակիչ ունեցող քա-
ղաքների թիւն է 567, դրանց բնակչաց համագումարն է
44,521,260. Այս քաղաքներում կենդանի ծնունդների թիւն
է 260,549, իսկ մեռողների թիւը նայն ժամանակի ընթաց-
քում 502,291. Բնակիչների այս նուազումը մեծ հոգս է
պատճառում հայրենասէր ֆրանսիացիներին: Երեւի շուտով
ֆրանսիան եւս ստիպուած կը լինի օրէնքներ հրատարակել
ամուսնութիւնն եւ որդեծնութիւնը խրախուսելու համար ինչ-
պէս կայսրների ժամանակ հռովմբ:

Հացի գնի նշանակութիւնը յայնցագործ-
ների թուի համար. — Միւնխէնի համալսարանի ու-
սուցչապետ Բրէնտանոն մի շատ հետաքրքրական հետազո-
տութիւն է արել յանցագործութեան ածելու եւ նուազելու
վրայ: Բրէնտանոյից առաջ բաւարական վիճակագիր Մայէր
արդէն նկատել էր, որ երբ հացի գին բարձրացել է, ի՞նչ
է յանցագործների թիւը եւ ընդհակառակն: Նոյն այդ դի-
տողութիւնն արել է այժմ Բրէնտանոն 1882 թ. մինչեւ
1889 թ. Գերմանիայում գործածուած յանցանքների վերա-
մերութեամբ: Ամէն մի ժամանակ հենց որ ցորենը թանկա-
ցել է, իսկոյն շատացել է ուրիշի սեփականութեան դէմ
գործող յանցատուների թիւը եւ հէնց որ աժանացել է հա-
ցը, անմիջապէս պակասել է յանցատուների թիւը: Աժան
հացը, ասում է պրոֆ. Բրէնտանոն, կարծես պաշտպան է
կանգնել ժողովրդին թշնամիների դէմ:

Եւրոպայի համալսարանների թիւը. — Եթէ
մինչեւ այժմ Եւրոպական երկրները միմեանց հետ մրցում
էին ժողովրդական դպրոցների թուով այժմ այդ արդէն
հետզհետէ նմանում է, որովհետեւ պարտադիր ուսումը շու-
տով ամենայն տեղ կը հաստատուի ժողովրդական դպրոց-
ների թիւը եւ գրաժանալութիւնն այլ եւս չափ չի լինի մի
երկրի յառաջադիմութեան: Այժմ Եւրոպացիք մրցում են
բարձրագոյն կրթութեամբ համալսարանների թուին նայելով
այսպէս են դասաւորուում Եւրոպական երկրները.

1. Գերմանիան ունի	20	համալսարան.
2. Իտալիան	20	.
3. Փրանսիան	15	.
4. Անգլիան	11	.

5. Աւստրո-Հունգարեան	14	համալսարան.
6. Սպանիան	9	.
7. Ռուսաստանը	9	.
8. Հոլիցիան	6	.
9. Հոլանդիան	5	.
10. Շուեդիա-Նորվիգեան	5	.
11. Բելգիան	4	.
12. Ռումինիան	2	.

Սերբիան, Բուլղարեան, Դանիմարքան, Յունաստանը,
ֆինլանդիան Պորտուգալեան մի մի հատ համալսարան ունին:

Բնակիչների թուի հետ համեմատելով համալսարան-
ների թիւը առաջին տեղն է բռնում Հոլիցիան եւ վեր-
ջինը Ռուսաստանը:

ՄԱՆՆԻԱՎԱՐԺԱԿԱՆ

Անգլիական ուսուցիչների ազգային
հաշնակցութիւնը. — (National Union of Teachers).
Անգլիական քաղաքակրթութեան յատկանիշն է անկախ
անհատական զարգացումն, այս է պատճառը, որ այդ երկ-
րում ամէն մի յառաջադիմական քայլ ժողովուրդն ինքն է
անում եւ ոչ թէ ի վերուստ կարգադրուում: Այսօր աշխա-
տանքով ապրող ամբողջ Անգլիան դաշնակցութիւնների է բա-
ժանուած, որոնց նպատակն է պաշտպանել իրենց արհեստի
եւ արհեստակիցների շահերը: Առանձին դաշնակցութիւններ
ունին հանքագործները, կոշիկարները, հիւսնները, նաւ-
կան գործաւորները, քարտաշները, ոստայնակներն եւն-
վերջապէս ուսուցչուհիք եւ ուսուցիչները:

Ուսուցչական դաշնակցութիւնը հիմնուել է 1874 թը-
ուին 400 անդամով եւ այսօր ունի 27,597 անդամ: Ամբողջ
Անգլիայում միայն 5,000 ուսուցիչ եւ 20,000 ուսուցչուհի
կան, որ անդամ չեն այս դաշնակցութեան: Ուսուցչական
դաշնակցութեան բերանն է „The School master“ քաղա-
թագիրը, որ հիմնուած է 1872 թուին:

Այս թերթի համարը բաղկացած է 52 մեծադիր ե-
րեսից եւ արժէ տարին 6 1/2 շիլլին:

Ուսուցչական դաշնակցութեան նպատակն է. 1) Միութիւն հաստատել ուսուցանող դասակարգի մէջ, որ-
պէս զի հնար լինի կարելոք դիպուածներում ընդհանրու-
թեան շահերի համար հաւաքական ուժով գործելու 2) մի-
ջոց տալ ուսուցիչներին եւ դաստիարակներին միմեանց փոք-
րներից օգուտներու մանկավարժական խնդիրները լուծելու ժա-
մանակ 3) զարգացնել ուսուցման եւ դաստիարակութեան
գործը եւ բարձրացնել ուսուցչական դասակարգի վիճակը 4) հետեւել
դպրոցական օրէնսդրութեան նոր եւ բարենպաստակ
օրէնքների ընդունելու եւ հին ու փաստակար օրէնքների
վերացման համար 5) թղթակցելով ապահովել զառամեալ
եւ անզօր ու տկար վիճակի հասած պաշտօնակիցներին 6)
հիմնել ամենատեսակ օժանդակ հաստատութիւններ, ինք-
նադրական եւ բարեգործական 7) հիմնել ու պահպանել որ-
քանոցներ, դրամագլուխ կազմել ուսուցչաց որբերի համար 8)
միջոցներ ձեռնարկել, որ ընկերութիւնն իւր ներկայացու-
ցին ունենայ ազգային ժողովում 9) բարձրացնել եւ կա-
տարեալագործել ուսուցման գործը, եւնք:

ԳԻՏՆԱԿԱՆ

Եւրոպական ուսուցիչ ազգայնութիւնը
նկարագրի վերայ. — Վիեննայի համալսարանի ու-
սուցչապետներից Ետրեքերը մի դասախօսութիւն է կարդա-
ցել նորերս, որի մէջ աշխատել է ապացուցանել, որ եւեկ-
տրական լոյսը կազդուում է եւ թարմացնում է առողջ
երիտասարդ մարդկանց նեարդներն ու հանում է նրանց
թմրածութիւնից եւ զօրացնում է մտածական կարողութիւ-
նը, մինչդեռ նոյն լոյսը շատ վնասակար ազդեցութիւն է

